

4. Дементієвська Н.П. Як можна комп'ютерні технології використати для розвитку учнів та вчителів / Н.П. Дементієвська, Н.В. Морзе // Актуальні проблеми психології: Психологічна теорія і технологія навчання / За ред. С.Д.Максименка, М.Л.Смольсон. – К. : Міленіум, 2005.–Т. 8, вип. 1. – 238 с.

5. Intel. Навчання для майбутнього. – К. : Видавнича група ВНУ, 2004. – 416 с.

УДК 373.3.015.31:502/504

ГОРВАТ М.В., КЕЛЕМЕН Н.М.,
Мукачівський державний університет

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У процесі екологічного виховання молодших школярів важливо вибудувати систему успішного функціонування всіх компонентів освітньої системи, залежної від цілей, завдань, змісту, форм і методів цієї системи, тобто забезпечити необхідні педагогічні умови ефективного процесу екологічного виховання учнів.

Педагогічні умови, які забезпечують ефективність процесу екологічного виховання школярів молодших класів, вивчалися в працях І. Павленко, І. Ярити, Н. Жук, Л. Присяжнюк, О. Грошовенко.

Важливим в процесі екологічного виховання є підтримання взаємозв'язку між потребами молодших школярів і завданнями навчання, оскільки саме така кореляція є надійним фундаментом виховного процесу. Окреслена парадигма працюватиме при дотриманні вимог до педагогічного процесу, які розроблені в науці, серед них: 1) забезпечення «почуття вільного вибору», тобто усвідомлення дітьми навчального завдання як самостійно вибраного; 2) впровадження в педагогічний процес розвивальної тенденції: школяр повинен долати труднощі навчальних завдань, працювати на межі можливостей; 3) надання дитині можливості «радіти життю» на уроці. Ці вимоги мають найбільш важливе значення для комфортного самопочуття дитини в школі [2, с. 136]. Систематична реалізація названих вимог має важливе значення і для використання учіння як одного з найважливіших чинників екологічного виховання молодших школярів.

Важливим компонентом, що забезпечує позитивний вплив учіння на екологічне виховання школярів, є його поєднання з різноманітною позакласною роботою, забезпечення органічного взаємозв'язку між цими двома сферами. Ми поділяємо думку науковців, які розглядають позакласну роботу як широке й багатозначне поняття, в яке включаються різноманітні за змістом, призначенням та способом керівництва заняття і виділяються при цьому два напрямки позакласної роботи: позанавчальна та позаурочна. Головна різниця між цими двома напрямками позакласної роботи, на думку К. Слесик, становить причетність чи непричетність їх до навчальної роботи [3, с. 63].

Як показують спостереження, формування у дітей екологічних уявлень і понять досягається передусім завдяки самому змісту їхньої діяльності. Найважливішим, звичайно, є спілкування молодших школярів з природою. Але широко використовуються з цією метою зразки художньої літератури, бесіди, усна народна творчість, висловлювання самих дітей під час проведення різних заходів. При цьому доцільними є питання, що стимулюють цілісність сприйняття: чи «Сподобався вам вірш?», «Що вам запам'яталося з нього?», «Яку подорож ви хотіли б здійснити?», «Чого вчить приказка?» тощо. Впливаючи на емоційну сферу учнів, створюється сприятливий ґрунт для формування екологічних уявлень і понять.

У діяльності з формування екологічних уявлень і понять велика увага надається проведенню бесід. Їхня перевага перед іншими методами формування екологічних уявлень полягає в тому, що в процесі бесіди учителя можна виявити і уточнити знання дітей, здолати деяку обмеженість їхнього особистого досвіду, залучити усіх дітей до обговорення проблеми, синтезувати розрізнені знання, отримані на уроках, у процесі участі в позакласних заходах.

Індивідуальний і диференційований підхід до молодших школярів є необхідною передумовою забезпечення ефективності екологічного виховання. Як відомо, суть даного підходу полягає в тому, щоб пристосувати методи і форми навчально-виховної роботи до індивідуальних особливостей дітей, які забезпечать найбільшою мірою розвиток особистості. В умовах, коли в класі 20 – 30 учнів, індивідуальний підхід до кожного з них можливий лише в поєднанні з диференційованим.

Забезпечення ефективності екологічного виховання школярів без найактивнішої участі в ньому сім'ї, батьків неможливо. Батьки разом з учителями є організаторами життєдіяльності дитини [1, с. 1]. Важливо, щоб батьки допомагали в роботі з охорони рослин – проводили з дітьми бесіди, рекомендували вирощувати на садових ділянках квіти, приносили в школу насіння, розсаду, складали гербарії спільно з дітьми, розповідали їм про лікарські рослини рідного краю, допомагали педагогам у проведенні екскурсій на природу тощо.

Спільна робота учителя з батьками повинна здійснюватися не лише безпосередньо в процесі бесід з учнями, екскурсій, проведення свят та ін., але і опосередковано. Використовуючи різноманіття засобів і форм роботи з батьками, учитель має сприяти створенню атмосфери захопленості при залученні їх до екологічної діяльності при проведенні різних позакласних заходів, звертаючись через дітей до батьків з різними дорученнями (допомога батьків щодо впорядкування і озеленення території загальноосвітньої установи, дворів, забезпечення інвентарем, квітковою розсадою тощо).

Виховання любові до природи рідного краю є важливою і необхідною умовою екологічного виховання школярів. Без виховання любові до природи, формування емоційно-ціннісного ставлення до неї складно забезпечити ефективність процесу екологічного виховання молодших школярів. З раннього

дитинства прищеплюється любов до рідної природи, з дитинства проводяться уроки доброти і любові, які мають величезне значення для виховання особистості. Для духовного формування людини важливо, щоб вона з раннього дитинства спостерігала природу, безпосередньо спілкувалася з нею, любила її, допомагала їй, піклувалася про неї. Ці риси шляхетного ставлення до природи визначатимуть характер особистості протягом усього життя.

Література

1. Вербицький В.В. Соціально-педагогічна концепція екологічної освіти / В.В. Вербицький // Початкова школа. – 2007. – № 6. – С. 1 – 6
2. Освітні технології : навч.-метод. посіб.; за заг. ред. О.М. Пехоти. – К. : А С К, 2001 – 256
3. Слесик К.М. Формування умінь спілкування молодших школярів у позакласній навчально-виховній роботі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / К.М. Слесик. – Х., 2002. – 256 с.

УДК 37:165.742(100)

ГОРВАТ М.В., ПРИЙМАК А.В.,
Мукачівський державний університет

ЗАРУБІЖНІ ВЧЕНІ ПРО ПРОБЛЕМУ ГУМАНІСТИЧНИХ ВІДНОСИН ШКОЛЯРІВ

Поступовий розвиток демократичного суспільства дедалі більше залежить від утвердження людяності, гуманності у стосунках між людьми. Ніколи раніше з такою повнотою необхідність формування гуманістичних відносин не усвідомлювалася. У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті відзначено, що система освіти має забезпечити формування людини демократичного світогляду і культури, формування культури миру та міжособистісних відносин, формування високої гуманістичної культури особистості, здатної протидіяти проявам бездуховності.

Педагоги-гуманісти: Р. Мей, А. Маслоу, К. Роджерс, Н. Шипковенські, С. Конг, Г. Лендрет, М. Клейн, В. Сатир, Т. Лірі, Г. Лефорж, Р. Сазек та ін. вважають, що серед невимовно важливих і незліченно різноманітних цінностей життя ключове значення, безсумнівно, належить цінності самого життя. Як цінність воно не має аналогів, оскільки виступає детермінуючою базою інших видів людських цінностей, є їх умовою.

Канадський педагог, психолог С.Л. Конг у книзі «Гуманістична психологія й особистісний підхід у навчанні» розглядав педагогіку співробітництва як головний шлях формування гуманістичних відносин дітей. Однак співробітництво не уявляється можливим без вивчення особистості дитини, її вікових та індивідуальних особливостей. Тому оволодіння методиками вивчення особистості дитини – завдання установ, що готують вихователів, учителів.

Викликає інтерес книга американського психолога і педагога Г. Лендрета «Ігрова терапія: мистецтво відносин». У книзі описано історію розвитку ігрової



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>